

شناسایی ابعاد و راهکارهای تحقق مدیریت یکپارچه شهری با روش فراتلفیق

شاهنوش کاظمیان، سیده زهره میرعابدینی^۱

تهران - خ حافظ - خ بهشت - شهرداری مرکزی تهران - معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری - طبقه چهارم
S2.mirabedini ۶۲@gmail.com

چکیده

فراتلفیق روشی برای ایجاد تفسیری خلاقانه و یکپارچه از یافته‌های کیفی است که نتایجی فراتر از آن چه که در تحقیقات و مطالعات فردی آشکار شده است به دنبال دارد. مدیریت یکپارچه شهری نیز مفهومی سهل و ممتنع در راستای ایجاد هماهنگی در فرایند و محتوای مدیریت شهر است. در این مقاله مهم‌ترین مطالعاتی که به مدیریت یکپارچه شهری اشاره کرده و یا پرداخته‌اند معرفی شده‌اند و بر اساس متغیرهایی که اهمیت آنان در تحقق مدیریت یکپارچه شهری در تهران با روش پیمایش تأیید شده است مورد بلخوانی قرار گرفته‌اند. مهم‌ترین عوامل موثر بر عدم تحقق مدیریت یکپارچه شهری و پیشنهاداتی برای رفع آن‌ها از دید پژوهشگران در دو دهه گذشته جمع‌بندی شده است. نتیجه فراتلفیق موید این امر است که بیشتر پژوهشگران اصلاح ساختار سازمانی و روابط عناصر ذی‌ربط در مدیریت شهری و اصلاح بسترها و ابزارهای مرتبط با مدیریت شهری شامل قوانین و مقررات و توانمندی مالی شهرداری‌ها را در تحقق مدیریت یکپارچه شهری موثر دانسته‌اند.

واژه‌های کلیدی: مدیریت شهری، مدیریت یکپارچه شهری، فراتلفیق، تهران

۱. فوق لیسانس مدیریت شهری، کارشناس برنامه‌ریزی، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه شهری شهرداری تهران.

۰۸-۱۳۸۲۳۸۰۸/۰۹۱ این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده به راهنمایی دکتر غلامرضا کاظمیان، ۱۳۸۸، دانشگاه علامه طباطبائی، رشته مدیریت شهری است.

۱. مقدمه

بیشتر پژوهش‌های انجام شده در زمینه مدیریت شهری در ایران، خصوصاً در سال‌های اخیر، معطوف به شناسایی مدیریت شهری، ابعاد، وظایف و کارکردهای آن و همچنین چالش‌ها و معضلات موجود و پیش روی آن است. گسترش شهرنشینی، هر چه حرفه‌ای‌تر عمل نمودن مدیریت شهری را اجتناب‌ناپذیر کرده است از این رو حجم وسیعی از مطالعات به بررسی زوایای مختلف نظری و تجربی این موضوع پرداخته‌اند. از جمله مهم‌ترین و پرکاربردترین مفاهیم در این زمینه مدیریت یکپارچه، واحد و یا هماهنگ شهری است که در این مقاله مروری، سعی داریم با به‌کارگیری روش فراتلفیق به بازخوانی مجموعه‌ای از مطالعاتی بپردازیم که به صورت صریح یا ضمنی به این مفهوم اشاره کرده‌اند و با دسته‌بندی و تحلیل هدفمند و معنادار ابعاد و عوامل معرفی شده از سوی پژوهشگران، تصویری شفاف‌تر از این مفهوم و شرایط تحقق آن بر اساس نظر پژوهشگران ذی‌ربط ارائه نماییم.

۲. بیان موضوع

مدیریت شهری فراتر از ساختار و سازمان، به مجموعه نهادهای ذی‌ربط و ذی‌نفع در اداره شهر و چگونگی تعاملات این عناصر با یکدیگر اشاره دارد. در چند سال گذشته در محافل علمی و اجرایی کشور ما، در مقابل مسائل و مشکلات پیش روی مدیریت شهری، مفهوم مدیریت یکپارچه، هماهنگ و یا واحد شهری مطرح شده است. همچنین تصریح ماده ۱۳۶ برنامه سوم توسعه به تحقق مدیریت واحد شهری نیز، منجر به فراگیرتر شدن این مفهوم شده است. اما بررسی مطالعات و پژوهش‌های داخلی و خارجی موجود در این زمینه نشان می‌دهد که علی‌رغم گستردگی استفاده از این مفهوم در داخل، تعریف روشن و متقنی از مفهوم یکپارچه‌گی ارائه نشده است. به بیانی دیگر برای غلبه بر انبوهی از نابسامانی‌های سیاسی، برنامه‌ای و عملیاتی، مدیریت یکپارچه شهری به عنوان راه حل مطرح می‌شود اما سؤال اصلی اینجاست که مدیریت یکپارچه شهری به چه معناست؟ چه ابعادی دارد و چگونه محقق می‌شود؟

۳. اهداف مطالعه، جامعه آماری و روش تحلیل

هدف این مقاله، تبیین مفهوم مدیریت یکپارچه شهری از منظر مطالعات و پژوهش‌های داخلی انجام شده در این زمینه است. روش انجام این مطالعه، روش کیفی فراتلفیق است و جامعه آماری آن، مجموعه مطالعاتی است که واجد دو شرط زیر باشند:

۱) ارتباط تحقیق با مفهوم مدیریت یکپارچه شهری و

۲ محدوده جغرافیایی تحقیق مربوط به کلانشهر تهران باشد. زیرا به دلیل استقرار دولت و کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط و ذی‌نفع در تهران، و تأثیرگذاری فعالیت این نهادها بر عملکرد مدیریت شهری، شرایط شهر تهران تفاوت قابل توجهی با سایر کلان‌شهرهای کشور دارد.

همچنین برای شناسایی و معرفی متغیرهای معتبر مورد استفاده جهت انجام فراتلفیق، روش پیمایش و در جمعه آماری مدیران و کارشناسان مدیریت شهری (شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران و برخی دستگاه‌های ذی‌ربط مدیریت شهری در تهران نظیر سازمان شهرداری‌های وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی سابق و مجلس شورای اسلامی) در محدوده شهر تهران به کار گرفته شده است؛ و نتایج پرسشنامه با استفاده از آزمون‌های آماری مرتبط مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۳. مدیریت یکپارچه شهری

مفهوم مدیریت شهر پس از دهه ۱۹۷۰ از سوی سازمان بین‌المللی برنامه مدیریت شهری بانک جهانی و مرکز سازمان ملل، جهت بهبود مدیریت رشد شهرها در کشورهای در حال توسعه به طور جدی مطرح شد بر اساس اسناد منتشر شده از سوی کمیسیون سکونت‌گاه‌های انسانی سازمان ملل (UNCHS) در سال ۱۹۹۳، اهداف مدیریتی شهری شامل الف: ارتقاء شرایط کار و زندگی همه ساکنان شهر با توجه ویژه به کسانی که موقعیت پایین‌تری در برآوردن نیازها و حفاظت از حقوق و شئون خود دارند؛ ب: تشویق توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار؛ ج: حفاظت از محیط کالبدی می‌شود. (طاهر خانی، ۱۳۷۹: ۴ و ۵)

شالوده مدیریت شهری عبارت است از بر عهده گرفتن نقشی فعال در توسعه، مدیریت و هماهنگ‌سازی منابع برای دستیابی به اهداف توسعه شهری (سعیدی، ۱۳۸۸: ۱۳۱-۱۳۳) به بیانی دیگر مدیریت شهری عبارت از سازمان‌دهی عوامل و منابع برای پاسخگویی به نیازهای ساکنان شهر است. هدف کلان مدیریت شهری ایجاد محیطی قابل زندگی برای همه همراه با عدالت اجتماعی، کارایی اقتصادی و پایداری زیست محیطی است.

در ادامه فعالیت‌های سازمان‌های بین‌المللی در زمینه بهبود مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه، مفهوم حکمروایی شایسته شهری مطرح شد که در ایران به مدیریت (حکمرانی) مطلوب، خوب یا کارآمد شهری نیز ترجمه شده است. این مفهوم در پی آن است تا نقش دولت را در حد هماهنگ‌کننده و پل‌ساز قوانین محدود کند و از دخالت مستقیم آن در تصمیم‌گیری‌ها، اداره و اجرای امور مربوط به زندگی روزمره مردم در راستای به هود و ارتقاء مدیریت شهری و پیلدهای آن بر زندگی ذینفعان بکاهد. در این نظام شهرداران نقش رئیس اصلی اجرایی شهر را بر عهده دارند که قدرت آن‌ها متکی بر آراء مستقیم یا غیر مستقیم مردم از طریق شوراهای شهر و منتخب مردم است. مشارکت مردم در اشکال، احزاب سیاسی، اتحادیه‌ها، انجمن‌ها و انواع گروه‌های داوطلب در اداره، ساماندهی شهر و اقدام‌های اجرایی اساس

حکروایی شایسته شهری است. همچنین با انتخاب نمایندگان شوراهای شهری و محلی در حاکمیت شهری حضور غیر مستقیم می‌یابند (جستارهای شهرسازی، ۱۳۸۶: ۱۸-۱۶) حکمروایی شایسته ۸ ویژگی عمده دارد: مشارکتی، اجماع محور، پاسخگو، شفاف، مؤثر و کارآمد، به دنبال حاکمیت قانون، به دنبال کاهش فساد، برابری طلب، متوجه به اقلیت‌ها و آسیب پذیران جامعه در فرایند تصمیم‌گیری، و مسئول نسبت به نیازهای حال و آینده جامعه و به عبارتی دیگر به دنبال پایداری است. (Stewart, ۲۰۰۵)

در جدول شماره ۱ به طور خلاصه برخی از مهم‌ترین این نظریات جمع‌آوری شده است. در بیشتر متون مرتبط، بیش از معرفی ابعاد مدیریت یکپارچه، بر به کارگیری رویکردی فراگیر در برنامه‌ریزی و اداره امور شهر تاکید شده است. به اعتقاد برخی نویسندگان، امروزه مدیریت شهری بیش از آنکه نهادی دولتی - خدماتی باشد، نهادی سیسی است که لازم است با اتخاذ یک رویکرد کل نگر و فراگیر، کلیه ترتیبات و مناسبات حاکمیتی را تضمین کند. (McGill Rakodi, ۱۹۹۸, ۱۹۹۸ &) از بعدی دیگر، مدیریت شهری باید پاسخی مفهومی و اجرایی با رویکردی فراگیر به چالش‌های شهری ارائه نماید. به گفته شایبر جیما مهم‌ترین چالش مدیریت شهری، پاسخگویی اثربخش به مشکلات و مباحث شهری منفرد و جداگانه و تقویت ظرفیت سازمان‌های غیردولتی و سایر بازیگران به منظور توانمند کردن آن‌ها در انجام وظایفشان در فرایند مدیریت شهر است. (McGill, ۱۹۹۸) چاکرا بارتی معتقد است در عملیات شهری، بازیگران متعددی نماینده سازمان‌های شهری متعددی از رشته‌های مختلفی مانند برنامه‌ریزی شهری، معماری، مهندسی، جغرافیا، جمع‌شناسی، اقتصاد، مالی و .. هستند که مجبورند در کنار هم و در سطوح سیستم کار کنند و برای حل مشکلات شهری به نحوی کارا، لازم است که فعالیت‌ها در هر سطح سیستم یکپارچه شود. (Chakrabarty, ۲۰۰۱)

جدول ۱- تعریف و مفهوم مدیریت یکپارچه شهری

نویسنده	سال	تعریف و مفهوم مدیریت شهری با تاکید بر یکپارچگی
چارچیل	۱۹۸۵	با تاکید بر ایده پیچیدگی فزاینده معتقد است که مدیریت شهری تنها به کنترل سیستم شهر اشاره ندارد بلکه به روابط رفتاری و فرایندی فعالان بی شمار و تعاملات ساکنین با یکدیگر و با حکومت و با اداره کنندگان شهر نیز مربوط است.
بیکر اشترن	۱۹۸۹ ۱۹۹۳	به دلیل پاسخ ساده ای که ساختارهای بخشی به طبیعت شدیداً پیچیده شهرهای به سرعت در حل رشد می دهند لازم است مدیریت شهری دید وسیع تری نسبت به مسائل داشته باشد. هرگونه مداخله در سیستم مدیریت شهری باید با رویکرد فراگیر و یکپارچه اتفاق بیافتد. رویکرد مطالعه شهر و سیاست گذاری شهری باید منعکس کننده تفاوت و تنوع موجود در شهرها باشد.
مک گیل	۱۹۹۸	برای تعریف مدیریت شهری باید بدانیم نیروی محرکه شهر چیست، راهی پیدا کنیم که ضمانت کند پیچیدگی سازمانی موجود مدیریت شهری با پیچیدگی مسائل شهری منطبق است و اطمینان حاصل کنیم که میل استراتژی اعلام شده رسمی و لازم الاجرا و توانایی عملیاتی موجود مدیریت شهری تطابقی وجود دارد.
شایبر جیما	۱۹۹۸	مهم ترین وظیفه مدیریت شهری، پاسخ گویی اثربخش به مشکلات و مباحث منفرد شهر و تقویت ظرفیت سازمان های دولتی و سایر بازیگران به منظور توانمند کردن آنها در انجام وظایفشان در فرایند مدیریت شهر است.
چاکرا بارتی	۲۰۰۱	با اتخاذ یک رویکرد مدیریت یکپارچه با اصولی منعطف و در نظر گرفتن عدم اطمینان و پویایی های محیط شهری می توان به عدالت در حل و رفع منافع پیچیده و ذینفعان متعدد دست یافت.
دیک	۲۰۰۶	مدیریت شهری تلاش برای هماهنگ کردن و یکپارچه کردن اقدامات دولتی و خصوصی برای چیره شدن بر مسائل ساکنین شهرها و ایجاد شهرهای رقابتی تر، عادلانه تر و پایدارتر است.

(منبع: برک پور و اسدی، ۱۳۸۸؛ شایبر جیما، ۱۳۷۹ & McGill, ۲۰۰۱ & McGill, ۱۹۹۸ & McGill, ۱۹۹۴)

(Chakrabarty, ۲۰۰۱ & Jenkins, ۲۰۰۰ & Stem, ۱۹۹۳)

بر اساس تعریفی دیگر مدیریت یکپارچه شهری مدیریتی است که «در یک و یا چند حوزه مجزا یکپارچه شده باشد: حوزه علوم مدیریتی، حوزه علوم برنامه ریزی و حوزه علوم سیلسی و جامعه شناختی. حوزه اول به هماهنگی و همکاری بین سازمانی مربوط است، در حوزه علوم برنامه ریزی شاهد ظهور برنامه ریزی استراتژیک فضایی به عنوان ابزار برنامه ریزی هستیم و ایده حکمروایی که به عنوان مفهومی فراگیر وارد حوزه علوم برنامه ریزی و مدیریت عمومی گشته و جایگزین مفاهیم پیشین -از جمله اداره و مدیریت- شده است محصول حوزه علوم سیاسی و جامعه شناسی است.» (برک پور و اسدی، ۱۳۸۸: ۱۴۵) مک گیل علاوه بر تاکید بر به کارگیری رویکردی فراگیر، به معرفی ابعاد مدیریت یکپارچه شهری در سه بعد ۱- برنامه ریزی شهری، ۲- تأمین زیرساخت های شهری و ۳- نهادها و سازمان های مدیریتی (McGill, ۱۹۹۸ & McGill, ۱۹۹۵ & McGill, ۲۰۰۱) پرداخته است از این رو یکپارچگی مدیریت شهری به معنای یکپارچه سازی برنامه ریزی شهری^۲، یکپارچه سازی تأمین زیرساخت ها^۳ و یکپارچه سازی نهادی و سازمانی^۴ است.

^۲ Integrating Urban Planning

۵. معرفی روش فراتلفیق

روش فراتلفیق نوعی روش تحقیق است که برای ترجمه‌های تفسیری و یا ایجاد تئوری با بهره‌گیری از یکپارچگی و مقایسه یافته‌های مختلف استفاده می‌شود. (ثقفی و همکاران، ۱۳۸۷ به نقل از، Beck, C. ۲۰۰۲) به تعبیری دیگر این روش با آنالیز دوم و یا فرا تحلیل که در آن از نتایج تحقیقات به عنوان دیتا استفاده می‌شود و داده‌های اولیه جمع‌آوری شده توسط محققین برای باز ارزیابی و باز آزمایی موضوع مورد مطالعه قرار می‌گیرند، متفاوت است. هدف فراتلفیق ایجاد یک تفسیر خلاقانه و یکپارچه از یافته‌های کیفی است. فراتلفیق از طریق نوعی «لایه‌برداری با احتیاط از لایه - های بیرونی مطالعات به منظور دستیابی به عمق و روح مطالعات به طریقی که حداقل آسیب را به آن‌ها بزند» انجام می‌شود. Meadows, ۲۰۰۶

فراتلفیق در زمینه‌های مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشترین استفاده آن در علوم اجتماعی و انسانی علی‌رغم پیچیدگی‌های روش‌شناسانه و فلسفی مربوط به تحلیل مطالعات کیفی است. (Madden & Sim, ۲۰۰۸)؛ دو گفتمان بر فراتلفیق حاکم است که البته تفاوت‌های جدی با یکدیگر دارند. رویکرد اول که رویکرد گردآوری کننده/یکپارچه کننده^۴ نام دارد بر جمع‌آوری، گردآوری و یکپارچه کردن مطالعات پیشین تأکید دارد به نحوی که نقاط مشابه یافته‌های مطالعات پیشین را شناسایی و دسته‌بندی می‌کند، مخالفان این رویکرد معتقدند که فراتلفیق باید "دانش جدید" به بار بیلورد در حالی که صرف گردآوری چنین نتیجه‌ای نخواهد داشت اما موافقان این رویکرد معتقدند که در این روش خلاصه کردن‌ها بر اساس متغیرهایی انجام می‌شود که قبلاً با ارزش بودن آن‌ها تأیید شده است در واقع این رویکرد بیش از آنکه خلاصه کند، مطالعات پیشین را بر اساس متغیرهایی با قابلیت اعتماد بالا یکپارچه می‌کند و نتایجی از نوع روابط علی و معلولی میلان پدیده‌ها و همچنین قابلیت تعمیم‌پذیری یافته‌ها را به دنبال دارد. رویکرد دوم تلفیق تفسیری^۵ است که بر تأویل و تفسیر مطالعات قبلی تأکید دارد. در این رویکرد مقایسه و تفسیر با اهمیت است به این دلیل که با استفاده از نوعی استقراء، پیش‌بینی می‌کند که در شرایط مشابه چه اتفاقی ممکن است بیافتد و اینکه چیزها چگونه به هم مربوط می‌شوند و یا با هم تعامل می‌کنند. (Jensen, ۱۹۹۶ & Doly, ۲۰۰۳ & Thome, ۲۰۰۴ & Finfgeld, ۲۰۰۳)

در واقع مهم‌ترین کارکرد فراتلفیق درک و شناسایی مفهوم کلیدی و تم اصلی تحقیق در موضوع مورد نظر است. از این رو این روش این امکان را فراهم می‌کند که علاوه بر شناسایی نقاط مشترک مورد تأکید، دریافته‌های متفاوت از یک موضوع را نیز شناسایی کرده و در تحلیل نهایی به حساب آورد

^۳ Integrating Infrastructure Provision

^۴ Integrating Institution

^۵ -Aggregation

^۶ -Integration

^۷ -Interpretive Synthesis

بیش از ۷ تئوری در فراتلفیق شناسایی و به کار گفته شده است (Walsh&Downe, ۲۰۰۵) که از میان آن‌ها ما از تئوری فرا تلفیق/ فرایکپارچگی استفاده کرده‌ایم. این تئوری که جزو تئوری‌های رویکرد اول است به دنبال گردآوری مطالعات پیشین است. لازم است که یافته‌های این مطالعات پیشین ابتدا جمع‌آوری شوند، سپس دسته‌بندی شوند و آنگاه بر اساس متغیرهایی که با ارزش بودنشان قبلاً تأیید شده است، تحلیل شوند در این تحقیق ما مطالعات پیشین را بر اساس عوامل مؤثر بر عدم یکپارچگی مدیریت شهری که اهمیت آن‌ها در تحقق مدیریت یکپارچه شهری به واسطه پیمایش تأیید شده‌اند مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌ایم.

دانشمندان این رشته‌های را به صورت قدم به قدم برای انجام فراتلفیق شناسایی کرده‌اند برای مثال روش نابلت و هیر (۱۹۸۸) و روش والش و داون (Strobel, ۲۰۰۹) از هفت مرحله تقریباً یکسکن تشکیل شده‌اند:

مرحله اول: مرحله شروع، تعیین هدف و مسئله تحقیق، در این مرحله، موضوع مورد نظر، هدف از انجام یک پژوهش و نیز تعریف مسئله و بیان آن تعیین می‌شود.

مرحله دوم: در مورد اینکه کدام مطالعات به موضوع مورد نظر مرتبطاند تصمیم‌گیری می‌شود.

مرحله سوم: مطالعات شناسایی شده مورد خوانش قرار می‌گیرند، منابع استخراج شده مطالعه و بررسی شده و جزئیات هر چارچوب شناسایی می‌شود.

مرحله چهارم: چگونگی ارتباط میان مطالعات و چارچوب‌های بررسی شده تعیین می‌شود. آنالیز مطالعات و چارچوب‌های انتخابی نشان می‌دهد که چه موضوعاتی مهم بوده و بهتر است در نظر گرفته شود.

مرحله پنجم: ترجمه و تفسیر مطالعات به همدیگر، در این مرحله، مدل‌های مختلف مقایسه و ارتباط آن‌ها شناسایی می‌شود. در واقع تم اصلی و مفهوم هر مطالعه با تم اصلی سایر مطالعات مقایسه می‌شود. همچنین موضوعاتی که در هر چارچوب به آن توجه شده استخراج و در صورت امکان اشتراک بین چارچوب‌ها بدست می‌آید. غالباً نتایج در ماتریسی جمع‌آوری می‌شود.

مرحله ششم: ترکیب و تلفیق تفسیر، این مرحله ارتباط بین چارچوب‌های مختلف را نشان می‌دهد. در این مرحله نتایج ماتریس مربوطه تحلیل می‌شود

مرحله هفتم: نشان دادن یافته‌ها، در این مرحله نتایج تحقیق که در واقع دستیابی به نوعی جمع‌بندی است، ارائه می‌شود.

۶. بدکارگیری روش فراتلفیق در موضوع مدیریت یکپارچه شهری

مرحله اول: تعیین هدف و مسئله تحقیق: هدف از انجام این فراتلفیق شناسایی مهم‌ترین ابعاد مدیریت یکپارچه شهری و شیوه‌های تحقق آن از منظر پژوهش‌های انجام شده در دهه ۷۰ و ۸۰ در محدوده شهر تهران است. به بیانی دیگر، مدیریت یکپارچه شهری ناظر بر چه ابعاد و ویژگی‌هایی است و در پی یکپارچه نمودن چه کارکردها و یاسطوحی است.

به کارگیری این روش فراتلفیق از این جهت کارگشا است که مدیریت یکپارچه شهری از آن دسته مفاهیم سهل و ممتعی است که اگرچه بسیاری آن را درک می کنند اما ترسیم و تشریح و شفافسازی آن به دلیل پیچیدگی این مفهوم، سخت به نظر می آید.

مرحله دوم: جستجو برای یافتن گزارش های مطالعاتی: یکی از مهم ترین مراحل، شناسایی مطالعات مرتبط با موضوع مربوطه است. به کارگیری روشی سیستمی برای مرور کلیه منابع اطلاعاتی مرتبط موجود و پس از آن انتخاب مطالعات مرتبط در قابل اعتماد بودن نتایج موثر است. در این مطالعه ابتدا چند پایگاه اطلاعاتی نظیر پایگاه اطلاعات ثبت پایان نامه های دانشجویی، مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری (ایران داک)، فهرست پژوهش های منتشر شده و منتشر نشده وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری ها و پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی) و شهرداری تهران و سایر منابع اینترنتی مربوط به مراکز مطالعاتی سراسر کشور با کلید واژه های چون مدیریت نوین شهری، مدیریت شهری، مدیریت یکپارچه شهری، تمرکززدایی از مدیریت شهری، تصمیم گیری متمرکز شهری، حکمروایی شهری، سیاست گذاری شهری، توزیع قدرت شهری، حکومت محلی، حکمروایی شهری مورد جستجو قرار گرفتند. مطالعاتی که به نوعی به ابعاد مختلف یکپارچگی مرتبط باشند شناسایی شده و مورد بررسی قرار گرفتند. ۱۲ پژوهش فارغ از نام تحقیق انتخاب شد از این رو برخی از مطالعات علی رغم عنوان مرتبط به دلیل عدم ارتباط یافته و نتیجه با موضوع این تحقیق و یا محدوده شهر تهران حذف شدند و همچنین در انتخاب مطالعات به تجربیات تخصصی محقق یا محققین پروژه نیز توجه شد.

مرحله سوم: ارزیابی اصلی و انتخاب مطالعات: جدول شماره ۲ شامل مهم ترین مطالعات مرتبط با موضوع مدیریت شهری، تفرق ها و ناهماهنگی هایی آن و پیشنهاداتی برای غلبه بر این ناهماهنگی ها است. به طور خلاصه به برخی از این مطالعات در ادامه پرداخته شده است.

مطالعه تدوین نظام نوین مدیریت شهری ضمن بررسی شرح وظایف و ساختارهای عناصر ذی ربط در مدیریت شهری، به معرفی سه سطح برای تحقق مدیریت شهری مطلوب اقدام نموده است. در این سه الگو، که از سطح ساده، متوسط و پیچیده تشکیل می شوند نحوه ارتباط و تعامل عناصر مدیریت شهری با شرح وظایف و اختیارات پیشنهاد شده است.

در مطالعه بررسی تحلیل سیر تکوین نهادهای محلی ایران در دوران معاصر و ارائه الگوی مناسب، مدیریت شهری در مفهوم حکومت محلی مورد توجه قرار گرفته است و علل تمرکز طلبی در حکومت مرکزی و عدم واگذاری قدرت تصمیم گیری به سطوح محلی مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعه با کمک پیمایشی که در سطح استانداران کل کشور انجام شده است الگوی برای تحقق حکومت محلی پیشنهاد شده است. در این الگو عناصر متعددی اعم از نیروی انتظامی و ائمه جماعات نیز مورد توجه قرار گرفته اند.

امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها اولین پروژه مطالعاتی است که در راستای تحقق مواد ۱۳۶ و ۱۳۷ برنامه سوم توسعه در خصوص مدیریت واحد شهری، به دنبال احصاء و شناسایی وظایف و اختیارات شهرداری‌های و نهادهای ذی ربط شهری در سراسر کشور و بررسی امکان‌پذیری قانونی، سیاسی و مالی واگذاری این وظایف به شهرداری‌ها است.

امکان سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری در سطح تصمیم‌گیری؛ نمونه موردی شهر تهران نیز که توسط نگارنده در سال ۱۳۸۸ به انجام رسیده است در قالب پیمایشی در سطح مدیران و کارشناسان شهر تهران، به شناسایی عوامل موثر بر مدیریت یکپارچه شهر تهران پرداخته است. از نتایج این مطالعه در معرفی شاخص‌های مورد نظر در انجام فراتلفیق، استفاده شده است.

جدول ۲- عناوین پژوهش‌های مورد بزرگانی در فراتلفیق

ردیف	عنوان پژوهش	محقق	سال	تاریخ پایان کار	نوع پژوهش
۱	طراحی سیستم مدیریت شهری مناسب شهرهای ایران	غلامرضا کاظمیان	۱۳۷۳	دانشگاه شهید بهشتی	پایان‌نامه فوق لیسانس
۲	تحلیل نظام تصمیم‌گیری در شهر تهران، بررسی امکان‌پذیری تمرکز زبانی در تصمیم‌گیری	محمد حسن زاهدی فر	۱۳۷۳	دانشگاه شهید بهشتی	پایان‌نامه فوق لیسانس
۳	تدوین نظام نوین مدیریت شهری	منوچهر مزینی	۱۳۷۴	مرکز مطالعات برنامه‌ریزی سازمان شهرداری‌ها (وزارت کشور)	طرح پژوهشی
۴	تدوین وظایف مدیریت شهری با هدف توسعه اختیارات آن به کلیه جنبه‌های خدمات شهری	محسن ابراهیمی	۱۳۷۷	مرکز مطالعات تحقیقات شهرسازی و معماری وزارت مسکن	طرح پژوهشی
۵	طراحی نحوه ارتباط مدیریت شهری با دستگاه‌ها و نهادهای بخشی، صنفی و تخصصی	امیر نورانی	۱۳۸۰	مرکز مطالعات تحقیقات شهرسازی و معماری وزارت مسکن	طرح پژوهشی
۶	بررسی تحلیل سیر تکوین نهادهای محلی ایران در دوران معاصر و ارائه الگوی مناسب	محمدباقر قالیباف	۱۳۸۰	دانشگاه تربیت مدرس	پایان‌نامه دکتری
۷	امکان‌سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها	غلامرضا کاظمیان نوید سعیدی رضوانی	۱۳۸۳	مرکز پژوهش‌های شهری و روستایی سازمان شهرداری‌ها (وزارت کشور)	طرح پژوهشی
۸	تبیین روابط ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان-یابی فضا، تلاش برای طراحی مدل (نمونه منطقه کلان‌شهری)	غلامرضا کاظمیان	۱۳۸۳	دانشگاه تربیت مدرس	پایان‌نامه دکتری
۹	طرح بازنگری ساختاری در نظام مدیریت و مالیه شهری کلان شهر تهران	شرکت خدمات مدیریت ایرانیان	۱۳۸۵	مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران	طرح پژوهشی
۱۰	طراحی نظام مدیریت مجموعه‌های شهری کشور	پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی (وزارت کشور)	۱۳۸۷	پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس	طرح پژوهشی
۱۱	امکان‌سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری در سطح تصمیم‌گیری؛ نمونه موردی شهر تهران	سیده زهره میرعابدینی	۱۳۸۸	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد
۱۲	استقرار مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد قابلیت (نمونه موردی تهران)	علیرضا دبیر	۱۳۹۰	دانشگاه شهید بهشتی	پایان‌نامه دکتری

لازم به ذکر است که مطالعات مرتبط دیگری نیز در این زمینه شناسایی شده‌اند که به دلیل تکرار قابل توجه نتایج مطالعات قبلی در مطالعات جدیدتر از آن‌ها صرف نظر شد همچنین برخی مطالعات قابل توجه به دلیل عدم ارتباط با شهر تهران و یاد بر گیری متغیرهایی که قابلیت تعمیم نتایج به شهر تهران را محدود می‌نمود و یا موارد دیگری، در فرایند فراتلفیق وارد نشده‌اند نظیر ارائه الگوی مناسب تقسیمات شهری بر اساس مدیریت یکپارچه، مطالعه موردی شهر مشهد (حسین نوایی، ۱۳۸۲) گذار از حکومت شهری به حاکمیت شهری (ناصر برک پور، ۱۳۸۱)، طرح جامع مدیریت واحد شهری و راه‌های حذف یا کاهش آن موانع تحقق آن، مورد مطالعه شهر مشهد (شمس‌الدین ناظمی، ۱۳۸۸) و انتخاب مستقیم شهرداران توسط مردم ایران (شرکت خدمات ایرانیان، ۱۳۸۹) همچنین پروژه تدوین سیلست‌های کلی ارتقاء جایگاه مدیریت شهری در ساختار سیاسی مدیریتی کشور و طراحی سازوکار اجرایی تحقق مدیریت کارآمد شهری در تهران (مرکز تحقیقات لستراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، در حال انجام از ۱۳۸۹).

سرخه چهارم: شناسایی و خلاصه کردن یافته‌های مطالعات - این روش مطالعات پیشین را بر اساس متغیرهایی با قابلیت اعتماد بالا یکپارچه می‌کند و نتایجی از نوع روابط علی و معلولی میل پدیده‌ها و همچنین قابلیت تعمیم‌پذیری یافته‌ها را به دنبال دارد. به بیانی دیگر بر اساس روش فراتلفیق برای پیگیری ابعاد مدیریت یکپارچه شهری در میان مطالعات مرتبط در این حوزه، لازم است در ابتدا این ابعاد به صورت اولیه معرفی شوند و یا به صورت حدسی علمی و قابل اعتماد مطرح شوند. برای این منظور به تعاریف ارائه شده برای مدیریت یکپارچه شهری مراجعه شد. همچنین با مطالعه آنچه که به عنوان تفرق در قطه مقابل مدیریت یکپارچه شهری مطرح می‌شود انواع تفرق‌های شهری شناسایی شد. مرور متون مختلف درباره تفرق حاکی از وجود دو نوع تفرق کلان در حوزه مطالعات شهری است: تفرق در ابعاد مختلف شهر و زندگی شهری و تفرق در نظام (یا نظام‌های) برنامه‌ریزی و مدیریت آن. موارد ذیل مهم‌ترین تفرق‌های قابل مشاهده و مرتبط با مدیریت هستند:

تفرق برنامه‌ریزی - سیاستی، تفرق عملکردی، تفرق قلمرویی، تفرق حکومتی/سیاسی، تفرق ناشی از تعدد ذینفعان و عناصر ذی‌نفع صاحب قدرت در فرایند سیاست‌گذاری و مدیریت شهری و تفرق مرتبط با بسترها و زمینه مدیریت شهری که به تفرق‌ها و ناهماهنگی‌های موجود در مجموعه قوانین و مقررات موجود شهری، اسناد بالادست سیلست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری، زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی مورد نیاز مدیریت شهری و ... دلالت دارد. (برک پور و اسدی، ۱۳۸۸: ۱۱۵) بر اساس این تفرق‌ها و مهم‌ترین ابعاد معرفی شده دل بر یکپارچگی در تعاریف مدیریت شهری، متغیرهایی تعریف شدند و برای تأیید این متغیرها به عنوان نشانه‌هایی از عدم یکپارچگی مدیریت شهری و اهمیت آن‌ها در عدم تحقق مدیریت یکپارچه شهری، پرسشنامه‌ای طراحی شد و با لحاظ کردن نمونه‌برداری احتمالی خوشه‌ای، با انتخاب مناطقی از شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تهران و از میان مدیران و کارشناسان شهرداری تهران، شورای شهر، وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی و چند نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۵۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS استفاده شده است. در این مطالعه عدد آلفای

- ضعف و ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری شامل تعدد مراکز و سازمان‌های دست‌اندرکار در تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و ارائه خدمات و عدم هماهنگی آن‌ها، ناکارآمدی در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه شهری موجود (نورانی، ۱۳۸۰)
- صریح نبودن قانون شهرداری‌ها، عدم پاسخگویی آن به مشکلات کنونی و عدم تناسب این قانون با تحولات ایجاد شده در جوامع شهری (ابراهیمی، ۱۳۷۷)
- مسائل و مشکلات محیطی (ناشی از محیط و خارج) نظام تصمیم‌گیری شهر تهران شامل تعارض ساختار سیاسی تصمیم‌گیری؛ متعارض بودن عملکرد نهادهای مختلف در شهر تهران (وزارتخانه‌ها، مجلس و ...); تناقض روح و محتوای قوانین در رابطه با مشکلات شهری؛ مسائل و مشکلات درونی نظام تصمیم‌گیری شهر تهران شامل تعدد عناصر و تنوع تصمیم‌گیری در شهر تهران؛ فقدان و ناهماهنگی در تولید و دسترسی به اطلاعات لازم برای تولید برنامه‌های شهر تهران؛ عدم وجود لایه‌های مشکل برنامه‌ریزی در نظام مدیریت شهری تهران؛ عدم وجود پشتوانه‌های اجرایی برنامه‌های توسعه شهری؛ عدم هماهنگی در اجرای برنامه‌های شهری؛ متناقض بودن منطقه بندی‌های موجود؛ تمرکز تصمیم‌گیری ناشی از سیستم متمرکز کلان کشور؛ عدم وجود کادر فنی متخصص کافی جهت اجرای برنامه‌های شهری (زاهدی فر، ۱۳۷۳)

جدول ۴- نتیجه بازخوانی پژوهش‌ها بر اساس متغیرهای موثر بر تحقق مدیریت یکپارچه شهری

ردیف	عنوان یافته‌ها	متغیرهای موثر بر تحقق مدیریت یکپارچه شهری								
		تولید اطلاعاتی	تولید خدمات	تولید منابع	تولید نیروی انسانی	تولید سرمایه	تولید زیرساخت	تولید مشارکت	تولید هماهنگی	تولید نظارت
۱	طراحی سیستم مدیریت شهری مناسب شهرهای ایران		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
۲	تحلیل نظام تصمیم‌گیری در شهر تهران، بررسی امکان‌پذیری تمرکز زدایی در تصمیم‌گیری	✓	✓			✓		✓		✓
۳	تدوین نظام نوین مدیریت شهری	✓	✓							✓
۴	تلوین وظایف مدیریت شهری با هدف توسعه اختیارات آن به کلیه جنبه‌های خدمات شهری		✓							✓
۵	طراحی نحوه ارتباط مدیریت شهری با دستگاهها و نهادهای بخشی، صنفی و تخصصی		✓			✓			✓	
۶	بررسی تحلیل سیر تکوین نهادهای محلی ایران در دوران حاضر و ارائه الگوی مناسب		✓			✓		✓		✓
۷	امکان‌سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها	✓	✓		✓	✓		✓		✓
۸	تبیین روابط ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان‌یابی فضا، تلاش برای طراحی مدل (نمونه منطقه کلان‌شهری)	✓	✓		✓	✓		✓		✓
۹	طرح بازنگری ساختاری در نظام مدیریت و مالیه شهری کلان‌شهر تهران	✓	✓		✓	✓		✓		✓
۱۰	طراحی نظام مدیریت مجموعه‌های شهری کشور	✓	✓		✓	✓		✓		✓
۱۱	امکان‌سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری در سطح تصمیم‌گیری؛ نمونه موردی شهر تهران	✓	✓		✓	✓		✓		✓
۱۲	استقرار مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد قابلیت	✓	✓		✓	✓		✓		✓

- بی‌توجهی به ارزیابی عملکرد مسئولان؛ وجود افراد و گروه‌های ذی‌نفع و ذی‌نفع در تصمیم‌گیری‌های شهری (زاهدی فر، ۱۳۷۳)
- عدم وجود «نظام یکپارچه و کامل» (در رابطه با جامعه محلی، کالبد و محیط محلی و تشکل‌های خصوصی-مدنی و دولتی واقع در حوزه‌های محلی) فعلیت موازی دستگاه‌های محلی و تعارض بین نهادهای اجرایی به دلیل روشن نبودن دقیق حیطه عمل هر یک و میل به گسترش حیطه کار هر یک (قالیباف، ۱۳۸۰)
- تفرق، واگرایی و عدم پوشش فضای کامل و یکپارچه توسط نهادهای مدیریت سرزمین، تبعیت هر یک از پهنه‌های فضایی-کالبدی و قلمروهای مدیریتی این مناطق از برنامه‌ها، سازمان‌ها و مدیران مجزا و مدیران مستقل بوده و وجود حداقل هماهنگی بین آن‌ها چه به لحاظ قانونی و چه ضمانت اجرایی (کاظمین، ۱۳۸۳)

مرحله ششم: ارزیابی بر مبنای ششمین: در این مرحله نتایج ماتریس مربوطه تحلیل می‌شود. در پاسخ به سؤال مطرح شده که از دید پژوهشگران مدیریت یکپارچه شهری به چه معناست می‌توان گفت که در غالب این مطالعات تعریف روشن و مشترکی از مدیریت یکپارچه شهری بیان نشده است. به بیانی دیگر مدیریت یکپارچه شهری به عنوان مفهومی در مقابل مدیریت ناهماهنگ شهری مطرح شده است. با توجه به مشکلات مدیریت شهری در کشور ما که بعضی از آن‌ها نظیر تمرکز قدرت در دولت مرکزی و عدم استقلال سیسی و مالی مدیریت شهری، ریشه‌هایی در گذشته دارد و بررسی نمونه‌های مدیریت شهری در دنیا نشان می‌دهد که پیش از گام برداشتن در راستای مدیریت یکپارچه شهری، برای کارا و موفق عمل کردن مدیریت شهری، حل چنین معضلاتی ضروری است ولی از آنجا که مجموعه این عوامل منجر به تفرق در عملکرد مدیریت شهری در وضع موجود شده است حل این معضلات نیز به عنوان پیشنهاداتی در راستای مدیریت یکپارچه شهری مطرح شده است. تمامی پژوهش‌ها با اشاره به مهم‌ترین چالش‌های شناسایی شده در سیستم مدیریت شهری موجود، راه حل‌هایی را برای غلبه بر این افتراق‌ها، ناهماهنگی‌ها و عدم یکپارچگی‌ها ارائه داده‌اند. برخی از پژوهش‌ها (ابراهیمی، ۱۳۷۷ و مزینی، ۱۳۷۴ و کاظمین، ۱۳۸۳ و قالیباف، ۱۳۸۰ و شرکت خدمات ایرانیان، ۱۳۸۵ و دبیر، ۱۳۹۰) با نگاهی به مدیریت واحد شهری و یا مدیریت یکپارچه در منطقه کلان‌شهری، به ارائه مدل‌ها و گام‌هایی پیشنهادی برای استقرار مدیریتی هماهنگ‌تر، کارا تر و یکپارچه‌تر شهری نسبت به وضعیت موجود مبادرت کرده‌اند اما الگوی پیشنهاد شده تمامی عناصر ذی‌ربط مدیریت شهری اعم از ۲۵ نهاد ذی‌ربط در مدیریت شهری را در بر نمی‌گیرد و در بهترین حالت پیشنهادی برای انتقال برخی وظایف از سایر نهادهای ذی‌ربط به شهرداری - ها بوده‌اند. البته مهم‌ترین علت این امر، چالش‌های ابتدائی اما بنیادینی هستند که در صورت عدم رفع آن‌ها هر گونه اقدام در جهت تحقق مدیریت یکپارچه شهری با شکست مواجه خواهد شد.

در ابتدای دهه ۷۰ محققان به منظور شناسایی عوامل موثر بر ناهماهنگی‌های مدیریت شهری چندین تمایلی به بررسی رویه‌هایی که به ساختار نظام حاکمیتی موجود در شهر می‌پردازد و منجر به عدم یکپارچگی سیاسی می‌شوند نداشته‌اند، و بیشتر به محتوای این فرایند یعنی موضوعاتی نظیر قوانین و مقررات، توانایی مالی شهرداری‌ها، وجود انواع زیرساخت‌های مورد نیاز نظیر سیستم‌های اطلاعاتی و یا ارتباطی و تعدد نهادها توجه داشتند علت این موضوع می‌تواند به دلیل سایه انداختن بار سیاسی بر بسیاری از فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های مدیریت شهری، و تمایل دولت به متمرکز

نگاه داشتن قدرت در مرکز باشد. این ادعا به واسطه تعداد کم مطالعات موجود در زمینه حکمروایی، قدرت و سیاست شهری تأیید می‌شود. بیشتر پیشنهادات به مواردی چون اصلاح و بهبود ساختار درونی شهرداری‌ها، به رسمیت شناختن رده سازمانی/مدیریتی مدیریت شهری و تفویض قدرت و انتقال وظایف و اختیارات از دولت به آن، اصلاح قوانین و مقررات شهری، شهرداری و شورای شهر اشاره کرده‌اند. که همان‌طور که بیان شد چالش‌های اسلسی مدیریت شهری در وضع موجود فارغ از یکپارچه بودن یا نبودن هستند

مرحله هشتم: تعیین مکان دادن یا ندادن مهم‌ترین ابعاد مورد نظر پژوهشگران برای معرفی و تفکیک مدیریت یکپارچه شهری از مدیریت ناهماهنگ و غیر متفرق و پیشنهادات مشترک آن‌ها برای غلبه بر این عوامل در راستای بهبود مدیریت شهری و تحقق مدیریت یکپارچه شهری در تهران در قالب نمودار ۱ ترسیم و بیان شده است مهم‌ترین این عوامل تأثیرگذار بر یکپارچگی و یا عدم یکپارچگی در قالب سه محور عمده قابل دسته‌بندی هستند:

- ۱) عوامل مرتبط با عناصر سازمانی و تشکیلاتی مدیریت شهری، شرح وظایف و اختیارات و روابط میل آن‌ها.
- ۲) عوامل مرتبط با نظام و روابط قدرت در سطح ملی و محلی و نحوه توزیع قدرت خصوصاً در بحث سیلست‌گذاری
- ۳) بسترها و امکانات مورد نیاز برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری (اعم از قوانین و مقررات، توانمندی مالی مدیریت شهری، زیرساخت‌های ICT و ..)

مهم‌ترین راهکارهای مطرح شده برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری شامل زمینه‌سازی و حمایت دولت، تقسیم وظایف و اختیارات شفاف میل شهرداری با سایر نهادهای ذی‌ربط و ذی‌نفوذ شهری، لحاظ نمودن تمهیداتی چون ارتقاء توان فنی، کارشناسی و مالی در مجموعه شهرداری به همراه افزایش قدرت و توان و وجاهت سیلسی شورای شهر در سطح سیلست‌گذاری شهری در قالب موارد زیر قابل دسته‌بندی است:

- ۱ تمرکز زدایی از حکومت مرکزی و به رسمیت شناختن استقلال رده مدیریتی/سازمانی مدیریت شهری در سلسله مراتب اداری/حاکمیتی کشور در سطح محلی؛
- ۲ واگذاری تدریجی وظایف دولت به شهرداری‌ها خصوصاً وظایف مربوط به تأمین زیرساخت‌ها و یا وظایف حاکمیتی؛
- ۳ به‌کارگیری مدل‌های منسب مدیریت شهری و باز تعریف وظایف و اختیارات شهرداری
- ۴ گسترش فعالیت شوراهای در سطوح مختلف شورای محله تا شورای منطقه کلان شهری و بهبود بستر حضور و مشارکت شهروندی در مدیریت شهری؛
- ۵ تأکید بر وجود یک مرکز هماهنگ‌کننده سیلست‌ها و برنامه‌ریزی‌های شهری؛
- ۶ اصلاح بسترها و امکانات مورد نیاز مدیریت یکپارچه شهری؛
- ۷ ارتقاء، بهبود تون مالی شهرداری و استقلال مالی این نهاد از دولت و تدوین استانداردهای ارزیابی خدمات مدیریت شهری و
- ۸ سنجش منظم عملکرد مسئولان و نظام مدیریت شهر و اعلام عمومی آن.

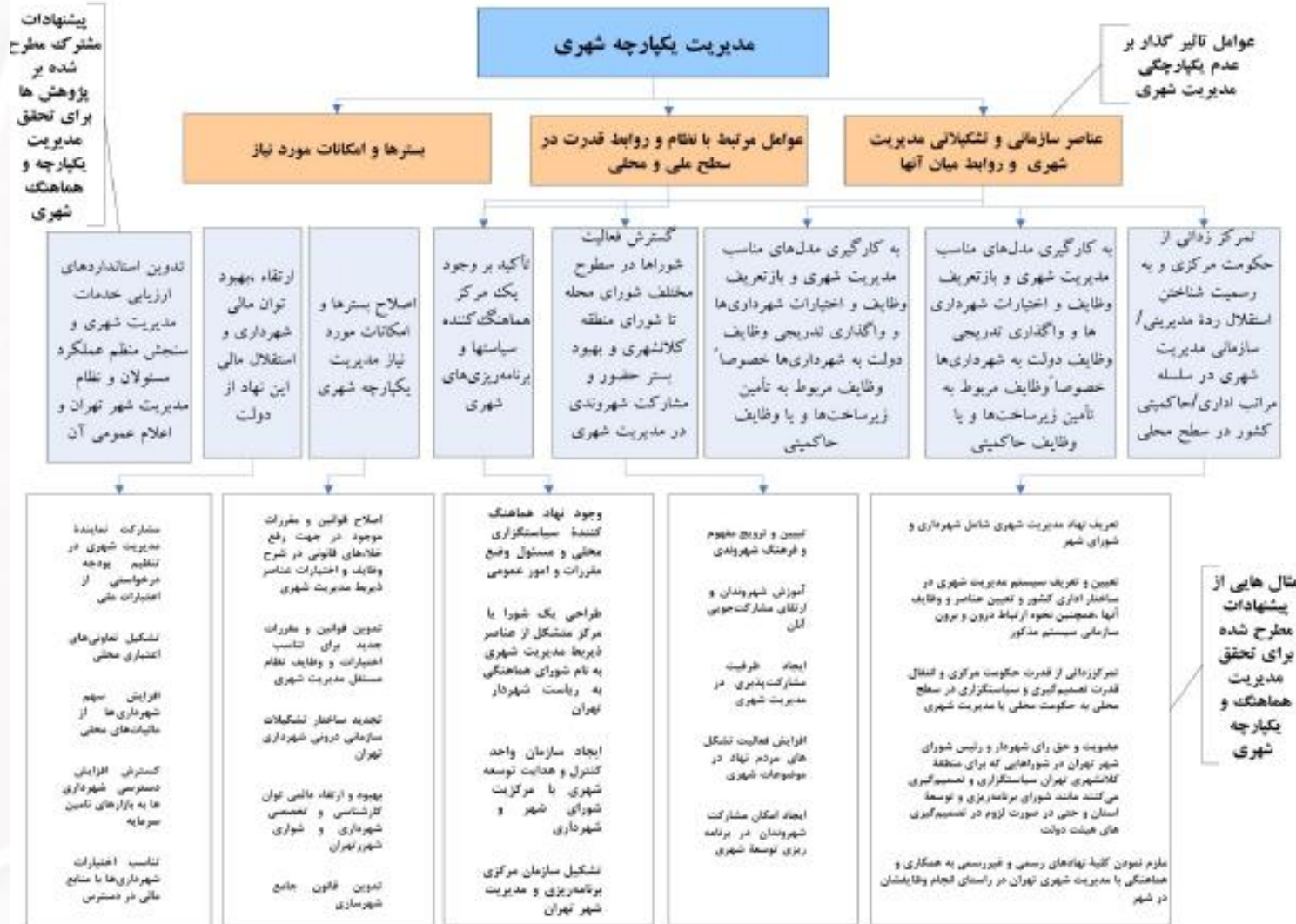
۷. جمع بندی و ارائه پیشنهادات

بررسی روند شناسایی متغیرهای تأثیرگذار بر مدیریت یکپارچه شهری و ارائه پیشنهادات جهت تحقق این مفهوم از ابتدای سال ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که برخی از پژوهشگران که در مطالعات خود تنها به به‌کارگیری روش‌های کمی و خصوصاً پیمایش بسنده نکرده‌اند و با به‌کارگیری روش‌های کیفی به بررسی روند تغییرات و وضعیت موجود مدیریت شهری در تهران و ارائه راه‌حلی جهت بهبود آن پرداخته‌اند از تمرکز بر پیشنهاد اصلاحات سازمانی و ساختاری به سمت اصلاحات نهادی در محیط اداره شهر و کشور پیش رفته‌اند. هدف مدیریت یکپارچه شهری بهبود کیفیت زندگی شهروندان به‌گونه‌ای پایدار است از این منظر مدیریت یکپارچه شهری بیش از آنکه شکل و یا فرمی سازمانی/ساختاری به خصوص و ویژه باشد نوعی شبکه ارتباطی و تعاملی مبتنی بر مشروعیت مدیریت شهری و اعتماد به توانمندی‌های آن و پذیرش ضرورت مشارکت کلیه ذینفعان شهری در مدیریت شهر از سوی دولت/حکومت مرکزی است. ایجاد و گسترش این اعتماد، تنها از مجرای تحولات ساختاری در درون مدیریت شهری، ارتباطات میان مدیریت شهری و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط و یا حتی اصلاحات قانونی محقق نمی‌شود بلکه از طریق نهادسازی به منظور تمرکززدایی از قدرت و توزیع آن در میان کلیه ذی‌نفعان و کنش‌گران شهری اعم از شهروندان، مدیریت شهری، دولت/حکومت مرکزی، بخش خصوصی، NGOها و ... قابل دستیابی است. چه بسا که با وجود طرح این موضوع در طول دو دهه گذشته و حتی الزام قانونی به تحقق آن در برخی سطوح اولیه در قالب مواد ۱۳۶ و ۱۳۷ برنامه‌های سوم و چهارم و حتی برنامه پنجم توسعه و انجام مطالعات متعدد و ارائه برخی اشکال ساختاری جدید، تا به حال پیشرفتی در این زمینه حاصل نشده است. اصلاحات ساختاری، سازمانی، قانونی، تکنولوژیکی، اطلاعاتی و ... تنها پس از توانمندسازی این کنشگران شهری به منظور مشارکت حداکثری در مدیریت یکپارچه شهر تهران موثر هستند.

در نتیجه اصلاحات نهادی و فرهنگی، نهادسازی و توانمندسازی در محیط شهری از طریق گسترش فعالیت شوراهای سطوح محلات تهران به بالا، افزایش شفافیت فرایندها و فعالیت‌های مدیریت شهر، پاسخ‌گویی و مشارکت‌پذیری مدیران شهری، گسترش انجمن‌های حرفه‌ای و تخصصی در موضوعات مرتبط شهری نظیر جامعه‌شناسی، برنامه‌ریزی شهری، محیط زیست و ... با حمایت دانشگاه‌ها، بخش خصوصی و متخصصان مرتبط و به‌کارگیری این ظرفیت در مدیریت شهر، ایجاد عزم و اعتقاد جدی در مدیران دولتی، حکومتی و شهری نسبت به ضرورت واگذاری اداره شهر به صاحبان اصلی آن، گسترش رسانه‌های مستقل شهری و فعالیت NGOها و ... پیش‌نیاز ضروری تحقق مدیریت یکپارچه شهری در تهران است.

نمودار ۱ - نتیجه فراتلفیق مطالعات دهه ۷۰ و ۸۰ در موضوع مدیریت یکپارچه شهری. (منبع: نگارنده)

۸. منابع

۱. ابراهیمی، محسن. (۱۳۷۷). تدوین وظایف مدیریت شهری با هدف توسعه اختیارات آن به کلیه جنبه‌های خدمات شهری؛ مرکز مطالعات تحقیقات شهرسازی و معماری وزارت مسکن
۲. برک پور، ناصر. (۱۳۸۱). گذار از حکومت شهری به حاکمیت شهری. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه تهران.
۳. ثقفی، فاطمه و عیسی، کلثوم و کاری، اکبر. (۱۳۸۷). مدل مفهومی ساختار استراتژی نوآوری مبتنی بر آینده نگاری و تفکر استراتژیک؛ ارائه شده در سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت استراتژیک
۱. شایر جیما، جی. (۱۳۷۹). مدیریت شهر، خط مشی‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه. ترجمه پرویز زاهدی. شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
۲. شرکت خدمات ایرانیان. (۱۳۸۵). طرح بازنگری ساختاری در نظام مدیریت و مالیه شهری کلان شهر تهران، زیر نظر مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران
۳. زاهدی فر، محمد حسین. (۱۳۷۳). تحلیل نظام تصمیم‌گیری در شهر تهران، بررسی امکان‌پذیری تمرکز زدایی در تصمیم‌گیری؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد؛ دانشگاه شهید بهشتی
۴. دبیر، علیرضا. (۱۳۹۰). استقرار مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد قابلیت، پایان‌نامه دکتری؛ دانشگاه شهید بهشتی
۵. کارکین، آلن. (۱۳۸۷). سیاست‌های شهری، رویکرد انتقادی. ترجمه عارف اقوامی مقدم. انتشارات آذرخش.
۶. کالویتا، نیکو. (۱۳۸۵). ماشین رشد. ترجمه ایرج اسدی. فصلنامه مدیریت شهری. سال پنجم. شماره ۱۸. ص ۱۲۳.
۷. طاهر خانی، حبیب‌الله. (۱۳۷۹) بررسی موردی وظایف و اختیارات شهرداری‌ها، فصلنامه مدیریت شهری، شماره دوم، ص ۵۳-۶۷
۸. طراحی نظام مدیریت مجموعه‌های شهری کشور. (۱۳۸۷). پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی (وزارت کشور)
۹. قالیباف، محمداقبر. (۱۳۸۰). بررسی تحلیل سیر تکوین نهادهای محلی ایران در دوران معاصر و ارائه الگوی مناسب، پایان‌نامه دکتری؛ تربیت مدرس
۱۰. کاظمیان، غلامرضا؛ سعید رضوانی، نوید. (۱۳۸۳). امکان‌سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها، جلد اول تا چهارم، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور
۱۱. کاظمیان، غلامرضا (۱۳۷۳). طراحی سیستم مدیریت شهری منسب شهرهای ایران؛ پایان‌نامه کارشناسی ارشد؛ دانشگاه شهید بهشتی

۱۲. کاظمیان، غلامرضا (۱۳۸۳). تبیین روابط ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان‌یابی فضا، تلاش برای طراحی مدل (نمونه منطقه کلان‌شهری)؛ پایان‌نامه دکترا؛ دانشگاه تربیت مدرس
۱۳. مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص نظام. (۱۳۸۹) تدوین سلیس‌ت‌های کلی ارتقاء جایگاه مدیریت شهری در ساختار سیاسی مدیریتی کشور و طراحی سازوکار اجرایی تحقق مدیریت کارآمد شهری در تهران
۱۴. مزینی، منوچهر. (۱۳۷۴). تدوین نظام نوین مدیریت شهری در ایران؛ وزارت کشور؛ مرکز مطالعات برنامه‌ریزی سازمان شهرداری‌ها
۱۵. میرعابدینی، سیده زهره. (۱۳۸۸). امکان‌سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری در سطح تصمیم‌گیری نمونه موردی شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد؛ دانشگاه علامه طباطبائی
۱۶. میزگرد حکمروایی شهری، مبانی نظری و ضرورت شکل‌گیری آن در ایران. (۱۳۸۶). مجله جستارهای شهرسازی؛ شماره نوزدهم و بیستم؛ ص ۸-۱۶
۱۷. ناظمی، شمس‌الدین. (۱۳۸۹). طرح جامع مدیریت واحد شهری و راه‌های حذف یا کاهش آن موانع تحقق آن، مورد مطالعه شهر مشهد، مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر مشهد
۱۸. نوایی، حسین. (۱۳۸۲). ارائه الگوی منسب تقسیمات شهری بر اساس مدیریت یکپارچه؛ مطالعه موردی مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
۱۹. نورائی، امیر. (۱۳۸۰). طراحی نحوه ارتباط مدیریت شهری با دستگاه‌ها و نهادهای بخشی، صنفی و تخصصی؛ مرکز مطالعات تحقیقات شهرسازی و معماری وزارت مسکن
۲۰. Chakrabarty, B. K. (۲۰۰۱). Urban Management - Concepts, Principles, Techniques And Education. Cities. Vol. ۸. No. ۵. Pp. ۳۳۱-۳۴۵.
۲۱. Doyle, L. H. (۲۰۰۳). Synthesis Through Meta-Ethnography: Paradoxes, Enhancements, And Possibilities. Qualitative Research, ۳(۳), ۳۲۱-۳۴۴.
۲۲. Finfgeld, D. L. (۲۰۰۳). Metasynthesis: The State Of The Art - So Far. Qualitative Health Research, ۱۳(۷), ۸۹۳-۹۰۴
۲۳. Jenkins, Paul. (۲۰۰۰). Urban Management, Urban Poverty And Urban Governance: Planning And Land Management In Maputo. Environment & Urbanization. Vol ۱۲ No ۱. Pp ۱۳۷-۱۵۲.
۲۴. Jensen, L. A., & Allen, M. N. (۱۹۹۶). Metasynthesis Of Qualitative Findings. Qualitative Health Research, ۶(۴), ۵۵۳-۵۶۰.
۲۵. Madden Sue & Sim Julius. (۲۰۰۸) Illness Experience In Fibromyalgia Syndrome: A Metasynthesis Of Qualitative Studies, Social Science & Medicine ۶۷, Pp ۵۷-۶۷
۲۶. McGill, Ronald (۱۹۹۵). Urban Management Performance Cities. Vol. ۱۲. No. ۵.
۲۷. McGill, Ronald. (۱۹۹۸). Urban Management In Developing Countries. Cities. Vol. ۱۵. No. ۶. Pp. ۴۶۳-۴۷۱.

۲۸. McGill, Ronald. (۲۰۰۱). Urban Management Checklist Cities. Vol. ۱۸. No. ۵. Pp. ۳۳۷-۳۵۴.
۲۹. Meadows-Oliver, Mikki. (۲۰۰۶) Homeless Adolescent Mothers: A Meta-synthesis Of Their Life Experiences, Journal Of Pediatric Nursing, Vol ۲۱, No ۵ (October)
۳۰. Noblit G.W., Hare R.D. (۱۹۸۸). Meta -Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies, Sage, Newbury Park, Ca
۳۱. Rakodi, C. (۲۰۰۳). Politics And Performance: The Implication Of Emerging Governance Arrangement For Urban Management Approaches And Information Systems. Habitat International. No. ۲۷.
۳۲. Stem, R. (۱۹۹۳) Urban Management In Development Assistance. Cities. Vol. ۱۰. No. ۲
۳۳. Stewart, Kennedy. (۲۰۰۶) Designing good urban governance indicators: The importance of citizen participation and its evaluation in Greater Vancouver, Cities, Vol. ۲۳, No. ۳, p. ۱۹۶-۲۰۴
۳۴. Strobel, Johannes & Barneveld, Angela Van. (۲۰۰۹) When Is Pbl More Effective? A Meta-Synthesis Of Meta-Analyses Comparing Pbl To Conventional Classrooms: The Interdisciplinary Journal Of Problem-Based Learning • Volume ۳, No. ۱
۳۵. Walsh D, Downe S. (۲۰۰۵) Meta-Synthesis Method For Qualitative Research: A Literature Review, Department Of Midwifery, Faculty Of Health, University Of Central Lancashire
۳۶. www.nescap.org

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.